

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

DEKRETAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRIIMTO LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 24, 31, 33 IR 35 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO GRAŽINIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI PAKARTOTINAI SVARSTYTI

2019 m. gegužės 8 d. Nr. 1K-1641
Vilnius

1 straipsnis.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 71 straipsnio 1 dalimi, g r a ž i n u Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. balandžio 26 d. priimtą ir Respublikos Prezidentei pateiktą pasirašyti bei oficialiai paskelbti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 24, 31, 33 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2098 (toliau – Įstatymas) dėl šių motyvų:

1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 119 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldos teisė laiduojama įstatymo numatytiems valstybės teritorijos administraciniam vienetais. Ji įgyvendinama per atitinkamas savivaldybių tarybas. Savivaldybių savarankiškumas ir veiklos laisvė pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją – konstituciniai principai (Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai).

2. Remiantis šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – Vietos savivaldos įstatymas) 30 straipsnio 1 dalimi, seniūnijos yra savivaldybės administracijos struktūriniai teritoriniai padaliniai. Atsižvelgiant į tai, kad seniūnijos yra sudėtinė savivaldybių administracijų dalis, jų steigimas bei veikla pagal Vietos savivaldos įstatymo 31 straipsnio 7 dalį yra finansuojama iš savivaldybių biudžetų.

3. 1999 m. spalio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos Seimo ratifikuota Europos vietos savivaldos chartija (Valstybės žinios, 1999-10-01, Nr. 82-2418) (toliau – Chartija). Šios Chartijos 6 straipsnio 1 dalis įpareigoja valstybes dalyves užtikrinti, jog vietinės valdžios institucijos savarankiškai nustato savo vidinę administracinę struktūrą, atitinkančią vietinių gyventojų poreikius ir užtikrinančią veiksmingą valdymą. Remiantis Chartijos komentaru, šios nuostatos tikslas – suteikti teisę pačioms savivaldybėms spręsti dėl administracinių paslaugų teikimo centralizavimo ar decentralizavimo atsižvelgiant į vietines aplinkybes ir paslaugų, teikiamų vietos gyventojams, administravimo efektyvumą. Taip pat komentare pabrėžta, jog įstatymais negali būti nustatoma griežta organizacinė struktūra savivaldybėms ir jų veiklos organizavimui, nes tokiu būdu būtų suvaržytos vietinės valdžios institucijų galimybės kaip galima labiau atsižvelgti į vietos sąlygas.

4. Priimto Įstatymo 2 straipsniu keičiamoje Vietos savivaldos įstatymo 31 straipsnio 1 dalyje nustatoma, jog kiekvienoje savivaldybėje turi būti steigiamos seniūnijos. Tai reiškia, kad, siekdamos įgyvendinti šią priimto Įstatymo nuostatą, savivaldybės, kuriose šiuo metu nėra įsteigtų seniūnijų, privalės įsteigti mažiausiai po 2

seniūnijas. Toks Įstatymo nustatytas teisinis reguliavimas pažeidžia Europos vietos savivaldos chartijoje nustatytus Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, nes, pirma, neužtikrinama savivaldybių teisė priimti sprendimus dėl administracinių paslaugų decentralizavimo ir seniūnijų steigimo ir, antra, paneigiama būtinybė įvertinti gyventojų nuomonę dėl seniūnijos steigimo būtinumo. Tai reiškia, kad savivaldybės, kuriuose šiuo metu nėra įsteigta seniūnijų, negalės pačios spręsti dėl optimalios savo administracinės struktūros ir, neatsižvelgiant į realų gyventojų poreikį, bus priverstos didinti biurokratinį aparatą savo biudžetų lėšomis ir steigti seniūnijas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tiek Lietuvos Respublikos Vyriausybė, tiek Lietuvos savivaldybių asociacija pateiktose išvadose taip pat pabrėžė priimto Įstatymo nuostatos dėl privalomo seniūnijų steigimo prieštaravimą Europos vietos savivaldos chartijai ir nepritarė priimtam Įstatymui.

5. Įgyvendinant Konstitucijos laiduojamą savivaldybių veiklos laisvę, remiantis Vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 13 punktu, savivaldybės taryba turi išimtinę kompetenciją priimti sprendimus dėl seniūnijų steigimo, panaikinimo ir jų skaičiaus nustatymo, taip pat dėl pavadinimų seniūnijoms suteikimo ir jų keitimo, dėl teritorijų priskyrimo seniūnijoms, dėl seniūnijų aptarnaujamų teritorijų ribų nustatymo ir keitimo, įvertinus gyventojų nuomonę. Kaip konstatavo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2015 m. kovo 9 d. nutartyje, seniūnijų steigimas ar nesteigimas koreliuoja su savivaldybės tarybos pasirinktu vidiniu vietos savivaldos institucijų centralizacijos ar decentralizacijos lygmeniu, o savivaldybės gyventojų interesas dėl savivaldos teisės įgyvendinimo formos pripažintas viešuoju, nes atspindi vertybes, kurias įtvirtina, saugo ir gina Konstitucija. Tai reiškia, kad savivaldybių tarybų išimtinė kompetencija dėl seniūnijų steigimo bei konkretaus jų skaičiaus nustatymo yra tiesiogiai susijusi su konstitucinės savivaldos teisės įgyvendinimu konkrečioje savivaldybėje ir joje gyvenančių asmenų viešojo intereso užtikrinimu.

6. Vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – teisinis tikrumas ir aiškumas, kuris suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus (Konstitucinio Teismo 2018 m. balandžio 12 d., 2017 m. vasario 24 d., 2018 m. kovo 8 d. nutarimai). Priimto Įstatymo 2 straipsnio nuostata dėl privalomo seniūnijų steigimo visose savivaldybėse ne tik kad paneigia konstitucines savivaldos teises ir savivaldybių tarybų išimtinę kompetenciją spręsti dėl seniūnijų steigimo tikslingumo, bet ir neužtikrina aiškaus ir darnaus teisinio reguliavimo. Įsigaliojus priimtam Įstatymui, viename Vietos savivaldos įstatymo straipsnyje būtų nustatyta savivaldybių tarybų išimtinė kompetencija spręsti dėl seniūnijų steigimo ir kartu kitame to paties įstatymo straipsnyje būtų nustatyta savivaldybių pareiga steigti seniūnijas.

7. Pagal Konstitucijos 121 straipsnio 1 dalį, savivaldybės sudaro ir tvirtina savo biudžetą. Konstitucijoje įtvirtintas savivaldybių veiklos savarankiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją suponuoja tai, kad jeigu joms įstatymais sukuriamos pareigos, turi būti numatomos ir šioms funkcijoms (pareigoms) reikalingos lėšos; valstybės biudžete turi būti numatytos lėšos, reikalingos visaverčiam savivaldos funkcionavimui, savivaldybių funkcijų įgyvendinimui užtikrinti (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2005 m. liepos 8 d., 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas ne kartą konstatavo, kad pagal Konstituciją įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kad būtų išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

8. Priimto Įstatymo aiškinamajame rašte nurodyta, kad projektui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės ir Įstatymas nenumato papildomų lėšų skyrimo savivaldybėms, kuriose privalės būti steigiamos seniūnijos. Remiantis iš Klaipėdos miesto savivaldybės gauta informacija, kelių seniūnijų išlaikymo kaštai siektų apie 540 000 eurų kasmet. Tai reiškia, kad Lietuvos Respublikos Seimo priimto Įstatymo

įgyvendinimas pareikalautų ženklų savivaldybių biudžetų išlaidų ir užkrautų savivaldybėms visą privalomo seniūnijų steigimo finansinę naštą. Tokiu būdu būtų apribotos savivaldybių konstitucinės biudžeto formavimo ir įgyvendinimo teisės bei savivaldybių galimybės savo biudžetų lėšas panaudoti jau suplanuotiems tikslams įgyvendinti ir vietos bendruomenių poreikiams užtikrinti.

9. Pažymėtina, kad miestų savivaldybės, efektyvindamos viešųjų paslaugų teikimą ir didindamos jų prieinamumą, kuria integruotus viešųjų paslaugų teikimo centrus arčiausiai gyvenamosios vietos, taip pat daugėja viešųjų paslaugų, teikiamų elektroninėje erdvėje. Tai sudaro prielaidas ne didinti seniūnijų skaičių, o optimizuoti savivaldybių veiklą ir mažinti seniūnijų skaičių. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad priimtas Įstatymas ne tik pažeidžia Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus ir konstitucinius vietos savivaldos veiklos principus, bet ir apriboja savivaldybių galimybes siekti jų veiklos ekonominio efektyvumo. Priešingai, priimtas Įstatymas sudaro prielaidas didinti finansinę naštą visiems Lietuvos Respublikos gyventojams, nes, ignoruojant vietos bendruomenių viešuosius interesus ir atskirų savivaldybių sprendimus dėl viešųjų paslaugų kokybės gerinimo ir jų prieinamumo didinimo, savivaldybės bus priverstos plėsti biurokratinį aparatą, didinti administracinę struktūrą ir steigti seniūnijas.

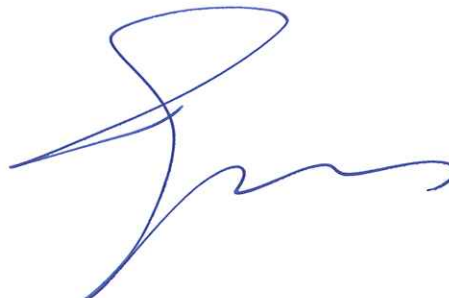
2 straipsnis.

S i ū l a u laikyti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 24, 31, 33 ir 35 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2098 nepriimtu.

3 straipsnis.

P a v e d u Respublikos Prezidentės vyriausiajam patarėjui Mindaugui Lingei pateikti šį dekretą Lietuvos Respublikos Seimui.

Respublikos Prezidentė

Dalia Grybauskaitė